

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันของสังคมไทยที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไปและจากรายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ พบว่าประเทศไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ด้านต่าง ๆ ที่สำคัญขณะนี้คือ ความล้มเหลวของระบบเศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นผลมาจากการคดโกง ฉ้อราษฎร์บังหลวง ขาดระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน ขาดความตั้งใจและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และการเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม (ทีมข่าวเศรษฐกิจไทยรัฐ, 2541) ซึ่งผลของวิกฤตการณ์ดังกล่าวนี้มีผลกระทบด้านจิตใจ ที่ทำให้คนในสังคมมีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นไปในทิศทางลบ ดังเห็นได้จากการที่คนในสังคมทุกระดับขาดความเห็นอกเห็นใจ ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใช้การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยการก่ออาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจนเป็นที่สะเทือนขวัญ และไม่อาจแน่ใจได้ว่าสังคมที่อาศัยอยู่มีความปลอดภัยต่อชีวิตอย่างเพียงพอ

ปัญหาดังกล่าวหาวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งถึงที่มาของปัญหาพบว่าผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบติดตามกันเป็นลูกโซ่นี้ ไม่ใช่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ไร้การศึกษา แต่อย่างไร แต่กลับเป็นผู้มีโอกาสดีทางสังคมที่ได้รับการศึกษาในระดับสูง และเป็นระดับผู้นำที่คนในสังคมต่างยกย่องนับถือ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพในการจัดการศึกษา และการพัฒนาคนของประเทศที่ยังขาดความสมดุล กล่าวคือการศึกษาได้มุ่งเน้นแต่การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง แต่ยังขาดการเอาใจใส่และการพัฒนาคนให้เป็นคนดีอย่างจริงจัง จึงทำให้ประเทศต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ทำให้การพัฒนาประเทศชาติต้องหยุดชะงักและเป็นอุปสรรคอย่างมากในการที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (คณะศึกษาโครงการการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์, 2539 ; พระธรรมปิฎก , 2539)

ความคาดหวังของการพัฒนาประเทศไทยให้พ้นวิกฤตการณ์อันเลวร้ายนี้ และพัฒนาก้าวหน้าต่อไปจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องการ ผลจากการศึกษาของคณะศึกษาโครงการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ (2539) ได้วิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาและการพัฒนาการศึกษา พบว่าการพัฒนาคุณภาพคนเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุด เพราะคนที่มีคุณภาพเป็นค้ำประกันสำคัญที่สามารถนำประเทศไทยให้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งการที่ประเทศสามารถมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม จริยธรรมจึงเปรียบเสมือนความฝันของแผ่นดิน

ความสอดคล้องของแนวคิดและการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศปรากฏให้เห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่ได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนตั้งแต่วัยอนุบาล ซึ่งถือเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของการวางรากฐานในการพัฒนาคนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านจิตใจซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคมและจริยธรรม ซึ่งนักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Piaget, 1932 /1965 ; Kohlberg, 1979 ; 1984 ; Selman, 1980 ; Eisenberg ; Fabes; Carlo ; and Karbon, 1992 ; Slavin, 1994) ได้ยืนยันว่าการวางรากฐานการพัฒนาทางด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับสังคมและจริยธรรมต้องเริ่มต้นตั้งแต่วัยอนุบาล

การเตรียมการสำหรับการพัฒนาคนในสังคมให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต จึงสัมพันธ์กับนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษาของชาติฉบับที่ 8 ได้เน้นที่การพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งในด้านสติปัญญา จิตใจ ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และการจัดเวลาทางสังคม เน้นให้เป็นคนที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม ยึดมั่นในคุณธรรม และปฏิบัติตามแนวทางของจริยธรรมทางศาสนาที่นับถือและมีความเป็นประชาธิปไตย อย่างแท้จริง (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539) ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ที่ให้ความสำคัญกับการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาเด็กให้มีการพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมให้เด็กสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองและเตรียมเด็กสำหรับเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (DeVries and Zan, 1994)

จากการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในทศวรรษที่ 21 ที่กำลังจะมาถึง นักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ได้พิจารณาวางแผนและเตรียมการสำหรับการส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของเด็กด้านต่าง ๆ

โดยเฉพาะการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist - based Sociomoral) ซึ่งแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ถือว่าจริยธรรมทางสังคมคือวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก โดยเชื่อว่าเด็กสามารถสร้างความรู้ พัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพ สังคม จริยธรรม และค่านิยมที่มาจากการเรียนรู้ผ่านโลกทางกายภาพ และโลกทางสังคม ซึ่งเด็กจะใช้กระบวนการในการสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดการศึกษาตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ จึงให้ความสำคัญกับความสนใจของเด็ก และบทบาทครูที่ช่วยสนับสนุน และกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และที่สำคัญบรรยากาศการเรียนรู้ต้องส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก ให้เด็กได้พึ่งพาตนเอง รู้จักและปฏิบัติในการควบคุมตนเอง เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมที่มาจากความรู้ถึงความจำเป็น ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ใช้การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี ร่วมมือกับบุคคลอื่น และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ผลของการสัมมนาทำให้ทุกฝ่ายเชื่อมั่นว่าในอนาคตเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เราจะมีคนที่มีคุณค่า เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมสามารถทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ดังนั้นข้อสรุปที่ได้จากการสัมมนาครั้งนี้คือ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเร่งปรับปรุงการจัดการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรครูสามารถส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ให้กับเด็ก และผลของการสัมมนาในครั้งนี้ได้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยที่ได้เรียนรู้และได้แนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาลอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมในการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศในปัจจุบัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์และ OMEP ประเทศไทย, 1996)

DeVries และ Kohlberg (1987 ;1990) ได้เสนอแนวทางที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก ได้เน้นถึงความจำเป็นที่ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กวัยอนุบาลที่ต้องสร้างพื้นฐานการเป็นผู้มีจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก เพราะในความเป็นจริงเด็กวัยอนุบาลไม่สามารถแยกแยะได้ว่าจริยธรรมแตกต่างกับความคาดหวังของสังคมอย่างไร แต่ทั้งสองอย่างมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่วัยนี้ ซึ่งการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ คือการส่งเสริมให้เด็กมีความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลอื่น ให้เด็กสามารถเข้าใจและปฏิบัติตนด้วยความตระหนักถึงความจำเป็นทางจริยธรรม สามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่า

อะไรคือสิ่งที่ดีที่สุด และเหมาะสมถูกต้องที่คนควรกระทำและนำที่ชนะของบุคคลอื่นมาพิจารณาประกอบโดยไม่คิดถึงผลประโยชน์ของคนเพียงฝ่ายเดียว

แนวคิดและทฤษฎีทางจริยธรรมของ Piaget, Kohlberg และ Selman จึงเป็นพื้นฐานของการศึกษาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ในปัจจุบัน ซึ่ง DeVries, Reese - Learned และ Morgan (1991) ได้ทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยแบ่งจริยธรรมทางสังคมออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (Negotiation Strategies : NS) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเมื่ออยู่ในสถานะไม่สมดุล ที่เกิดขึ้นขณะมีความขัดแย้ง หรืออยู่ในสภาพที่มีความตึงเครียด แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับ 0, 1 และ 2 และอายุที่เด็กสามารถพัฒนาในแต่ละระดับตามธรรมชาติ คือ ระดับ 0 เป็นการแสดงออกถึงการใช้วิธีหุนหันพลันแล่น หรือใช้กำลัง อายุประมาณ 3-6 ปี ระดับ 1 เป็นการแสดงออกถึงการออกคำสั่งเพียงฝ่ายเดียวหรือปฏิบัติตามบุคคลอื่น อายุประมาณ 5-9 ปี และ ระดับ 2 เป็นการแสดงออกถึงการงู้อะหรือความร่วมมือ อายุประมาณ 7-12 ปี

2. ด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Experiences : SE) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเมื่ออยู่ในสถานะสมดุล มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นมิตร แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับ 0, 1 และ 2 และอายุที่เด็กสามารถพัฒนาไปตามธรรมชาติ คือ ระดับ 0 เป็นการแสดงออกถึงการเลียนแบบบุคคลอื่นทันทีทันใด อายุประมาณ 3-6 ปี ระดับ 1 เป็นการแสดงออกถึงการกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม อายุประมาณ 5-9 ปี และระดับ 2 เป็นการแสดงออกถึงการพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์ อายุประมาณ 7-12 ปี

ผลจากการศึกษาวิจัยของ DeVries, Reese - Learned และ Morgan (1991) พบว่าเด็กวัยอนุบาลที่มีประสบการณ์จากรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจ ได้ค้นคว้าทดลอง จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีมิตรภาพ ผลการใช้อำนาจบังคับเด็ก สามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมได้สูงถึงระดับ 2 ของทั้งสองด้าน และจากการศึกษาวิจัยของ Zan (1996) พบว่าการส่งเสริมความเข้าใจที่ดีและ

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนช่วยให้เด็กมีระดับจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
เพิ่มสูงขึ้นถึงระดับ 2 จากผลของการศึกษาวิจัยดังกล่าว สามารถยืนยันว่าเด็กวัยอนุบาล
สามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมได้ถึงระดับ 2

อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมทาง
สังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ให้กับเด็กวัยอนุบาล คือการที่บุคคลากรครูขาดความรู้ความ
เข้าใจและแนวทางในการปฏิบัติ เช่นเดียวกับปัญหาของการส่งเสริมจริยธรรมให้เด็ก ดังผล
การศึกษาวิจัยของ สมบูรณ์ ศาตยาชีวิน (2528) และการศึกษาวิจัยของ อัมพรรัตน์ วัฒนะโชติ
(2536) ที่พบว่า ปัญหาการส่งเสริมจริยธรรมในการเรียนการสอนให้กับเด็กที่ไม่บรรลุผลทั้งที่
ครูมีความรู้ทางจริยศึกษาคือวิธีการสอนของครูมักใช้การถ่ายทอดให้เด็กจด จำ ท่อง และฝึก
ปฏิบัติโดยที่เด็กไม่เข้าใจถึงความจำเป็นทางจริยธรรม นอกจากนี้ ชีระพร อูวรรณไธ (2526)
ได้กล่าวว่าการส่งเสริมจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาล ไม่บรรลุผลเพราะการจัดการศึกษาใน
ระดับอนุบาล ไม่มีแผนการสอนเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมหรือส่งเสริมคุณลักษณะที่พึง
ประสงค์ให้กับเด็กอย่างชัดเจน จึงทำให้ครูสอเคลงความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ให้กับเด็ก
น้อยมาก และบางครั้งครูก็ละเลยไม่ให้ความสำคัญ

จากปัญหาดังกล่าวนี้นักวิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการสร้างแนวทางที่ถูกต้องให้กับ
ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลให้สามารถส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม
ได้ ซึ่งพบว่าการพัฒนาโปรแกรม เป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ความรู้จาก
ทฤษฎี แนวคิดสู่การปฏิบัติที่จะเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย (ดวงเดือน อ่อนน่วม , 2529; Paul
and McLaughlin, 1981 ; Joyce and Weil , 1985 ; Diamondstone , 1980) โดยเน้นการพัฒนา
โปรแกรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุ 5- 6 ปี
ให้สามารถแสดงออกในด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 โดยใช้การงู้อะ
หรือความร่วมมือ และด้านการให้และรับประสบการณ์ร่วมกัน ระดับ 2 โดยพิจารณาความ
เหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์ จึงเป็นสิ่งที่ท้าทาย เพราะเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่จะยังคงยึด
ตนเองเป็นศูนย์กลาง (DeVries and Zan , 1994) และจากการศึกษาวิจัยที่ส่งเสริมจริยธรรม
ทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์พบว่ารูปแบบการสอนและ
บรรยากาศการเรียนรู้อิทธิพลต่อการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก และเกี่ยวข้องกับ
การส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม

รวมทั้งการที่เด็กได้ปฏิบัติคนจากความคิด และความรู้สึกที่มาจากภายในจิตใจของตนเอง โดยไม่ได้ถูกบังคับ

Piaget (1969 อ้างถึงใน DeVries and Kohlberg, 1987/ 1990) ได้เสนอแนวทางในการคัดเลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสมให้กับเด็ก โดยคำนึงถึง

1. การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสนใจของเด็ก (Interest)
2. การจัดประสบการณ์ต้องมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น (Play) อย่างอิสระตามความสนใจ เพราะการเล่นเป็นการจำลองชีวิตจริงของเด็ก และถ่ายทอดความเข้าใจ
3. การจัดประสบการณ์ต้องส่งเสริมให้เด็กมีการทดลอง (Experimentation) ซึ่ง Piaget ถือว่าการทดลองเป็นวิธีการเรียนรู้โดยการกระทำอย่างแท้จริงในการพัฒนาความรู้ และสติปัญญา ที่ควบคู่กับการพัฒนาสังคมเพราะเด็กจะต้องทำงานร่วมกัน
4. การจัดประสบการณ์ต้องส่งเสริมความร่วมมือ (Cooperation) และส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง (Conflict) และการแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้เด็กรู้จักการยอมรับความคิดเห็น และทัศนะของบุคคลอื่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ให้กับเด็กวัยอนุบาล พบว่าแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) เป็นวิธีการหนึ่งที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น และมีความเป็นไปได้ในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ให้กับเด็กวัยอนุบาล ซึ่ง Seefeldt (1993) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีสำหรับเด็กที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเอง ได้ขยายการเรียนรู้ทำความเข้าใจ กับสิ่งที่สนใจอย่างลึกซึ้ง เด็กได้มีโอกาสคิดค้น และทำงานร่วมกัน และ Brandt (1993) ได้สนับสนุนการจัดประสบการณ์แบบโครงการว่า เป็นการเรียนรู้บนพื้นฐานความสนใจร่วมกันของเด็ก และเป็นการฝึกหัดเด็กตามความเหมาะสมของพัฒนาการ เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับมาจากการเรียนรู้ที่แท้จริง จากความหลากหลายของกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ที่อยู่ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ซึ่งเชื่อว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่นักการศึกษาปฐมวัยจะสามารถประสบความสำเร็จในการพัฒนาเด็กวัยอนุบาล

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ไปศึกษาสังเกตการจัดประสบการณ์แบบโครงการพบว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมในโครงการแต่ละระยะสามารถตอบสนองความสนใจของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้าทดลอง มีอิสระในการคิด มีบทบาทในการกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ ร่วมกันคิดพิจารณาวางแผนและตัดสินใจ กิจกรรมมีความยืดหยุ่นโดยไม่กำหนดระยะเวลา เด็กมีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องราวของโลกทางกายภาพและโลกทางสังคม และเน้นให้เด็กเรียนรู้การทำงาน คิด และแก้ปัญหาาร่วมกันเพื่อให้การทำกิจกรรมในโครงการที่เด็กได้วางแผนไว้เป็นผลสำเร็จจากการร่วมมือกัน ซึ่งการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ได้แบ่งออกเป็น 4 ระยะที่สำคัญคือ

ระยะที่ 1 เตรียมการวางแผนเข้าสู่โครงการ เป็นระยะที่เด็กค้นหาหัวข้อ (Topic) ความสนใจร่วมกันเพื่อนำมาใช้เป็นหัวข้อในการศึกษาและพัฒนาโครงการ

ระยะที่ 2 เริ่มต้นโครงการ เป็นระยะที่เด็กวางแผน กำหนดขอบเขตการเรียนรู้ ร่วมกัน โดยสร้างแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ (Content Web) และนำเสนอความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมที่มีเกี่ยวกับหัวข้อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การวาด การปั้น เป็นต้น

ระยะที่ 3 พัฒนาโครงการ เป็นระยะที่เด็กค้นหาข้อมูลและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการตามที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งเด็กจำได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับหัวข้อ และร่วมกันทำกิจกรรมในโครงการให้บรรลุผล

ระยะที่ 4 สรุปและอภิปรายผลโครงการ เป็นระยะที่เด็กได้สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ และอภิปรายผลที่เป็นความรู้ หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับ ตลอดจนนำเสนอผลงานในโครงการ ให้ปรากฏแก่สายตาของบุคคลอื่น

ด้วยคุณลักษณะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดประสบการณ์แบบโครงการมาเป็นวิธีการในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กวัยอนุบาล โดยนำหลักการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาลและบทบาทครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสมาบูรณาการในการดำเนินการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะ ซึ่งจะทำให้การจัดประสบการณ์แบบโครงการที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาโปรแกรมฯ ครั้งนี้เป็นการจัดประสบการณ์แบบโครงการตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม โดยเน้นให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เสนอทางเลือก และตัดสินใจทำกิจกรรมตามความสนใจ มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ร่วมวิเคราะห์และเสนอแนวทางการแก้ไข โดยคำนึงถึงความยุติธรรมที่ทุกฝ่ายจะได้รับ ส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้สร้างและปฏิบัติ

ตามข้อตกลงร่วมกันของชั้นเรียนที่คำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ตลอดจนส่งเสริมให้เด็กสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยสันติวิธี และเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจ ประนีประนอม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความจริงใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้สูงขึ้น

จากความรู้ที่ได้ศึกษาเอกสารและการสังเกตการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดประสบการณ์แบบโครงการมาใช้เพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระดับ 2 โดยใช้การงูใจหรือความร่วมมือ และ ด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 โดยพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยของ DeVries , Resse - Learned และ Morgan (1991) ค้นพบว่าการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาลให้สูงถึงระดับ 2 ได้นั้นรูปแบบการสอนมีอิทธิพลอย่างมาก ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการคิด และมีทางเลือกที่หลากหลาย ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และการแก้ปัญหา โดยมีครูให้การสนับสนุนช่วยเหลือและมีความเป็นมิตร เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ให้สูงถึงระดับ 2 ได้ เช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยของ DeVries และ Goncu (1987) และการศึกษาวิจัยของ Duckworth (1978) ได้ช่วยสนับสนุนความคิดในการพัฒนาจริยธรรมทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยการให้รูปแบบ หรือวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามความสนใจ ได้มีโอกาสค้นคว้าทดลองทำงานร่วมกันแก้ปัญหา และรู้จักคิดพิจารณาถึงเหตุผลภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่แสดงถึงการยอมรับนับ

จากการวิเคราะห์การจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความเหมาะสมในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งKatz และ Chard (1991) ได้อธิบายถึงหลักการปฏิบัติที่สำคัญของการจัดประสบการณ์แบบโครงการคือครูให้ความสำคัญอย่างมากกับความคิดและความสนใจของเด็ก ครูส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้โลกทางกายภาพ และโลกทางสังคม เพื่อให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เด็กได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จากการศึกษาการจัดประสบการณ์แบบโครงการของเด็กวัยอนุบาลที่ Edwards , Gandini และ Forman (1993) ได้วิเคราะห์พบว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการยังส่งเสริมให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้และพัฒนาการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันและกัน สามารถส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกและพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีอยู่ได้อย่างน่าสนใจ

Kilpatrick (1918;1925) ยังพบว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย เพราะเด็กกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นใช้ความคิดในการเลือกและตัดสินใจ ตลอดจนรู้จักการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างสันติวิธี ซึ่งเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นผู้มีการพึ่งพาตนเอง และรู้จักการเข้าใจบุคคลอื่นมากขึ้น เช่นเดียวกับ Hartman และ Eckerty (1995) ที่ค้นพบว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น Aryer (1993) และ Wolk (1994) ได้ค้นพบว่า วิธีการสอนแบบโครงการช่วยทำให้เด็กลดปัญหาความขัดแย้ง มีระเบียบวินัยในตนเองมากขึ้นซึ่งอาจเป็นเพราะทุกคนมีเป้าหมายเดียวกันที่ต้องการทำโครงการให้สำเร็จ และการศึกษาวิจัยของ วัฒนา มัคคสมัน (2539) พบว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถทำให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มสูงขึ้น และพัฒนาการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุคคลอื่นอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม และ การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ครั้งนี้ว่า

1. หลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ คะแนนจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระดับ 2 โดยให้การจูงใจหรือความร่วมมือ ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามปกติ

2. หลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ คะแนนจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน ระดับ 2 โดยพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์ ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามปกติ

3. หลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ คะแนนจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระดับ 2 โดยให้การจูงใจหรือความร่วมมือของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรม ฯ

4. หลังการทดลองใช้โปรแกรม ฯ คะแนนจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน ระดับ 2 โดยพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์ ของเด็กวัยอนุบาล กลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรม ฯ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

1.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดประสบการณ์แบบโครงการตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

1.2 ตัวแปรตาม คือ จริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ แบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร คือ

1.2.1 ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระดับ 2 โดยให้การจูงใจหรือความร่วมมือ

1.2.2 ด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน ระดับ 2 โดยพิจารณาความเหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล กลุ่ม 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540

3. ระยะเวลาดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ช่วงเวลา 07.30 - 09.00 น. วันละ 1 ชั่วโมง 30 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการทดลอง 60 ชั่วโมง

ข้อตกลงเบื้องต้น

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พบว่าเด็กวัยอนุบาลสามารถพัฒนาตนเองให้มีระดับจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการให้และรับประสบการณ์ร่วมกันได้ถึงระดับ 2

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ หมายถึง แนวทางการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย แนวเหตุผล หลักการพื้นฐานของโปรแกรมฯ หลักการของโปรแกรมฯ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย สาระสำคัญของโปรแกรมฯ การดำเนินกิจกรรมในโปรแกรมฯ การประเมินผลโปรแกรมฯ และข้อเสนอแนะในการใช้โปรแกรมฯ ที่สอดคล้องกับหลักการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และการจัดประสบการณ์แบบโครงการตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ หมายถึง การสร้างโปรแกรมส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ และดำเนินการตามโปรแกรม ฯ ดังกล่าว นำผลการทดลองใช้โปรแกรม ฯ มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และนำเสนอโปรแกรม ฯ ที่สมบูรณ์ไว้ใช้ต่อไป

จริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยแสดงออกใน 2 ด้าน คือ ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน

กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเมื่ออยู่ในสถานะไม่สมดุล หรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

- ระดับ 0 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยวิธีการรุนแรง หรือใช้กำลัง
- ระดับ 1 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยการออกคำสั่งให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม
- ระดับ 2 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้การเจรจาหรือความร่วมมือ

การให้และการรับประสบการณ์ร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเมื่ออยู่ในสถานะสมดุล มีความเป็นมิตรภาพต่อกัน แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

- ระดับ 0 การให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันโดยการเขียนแบบ
- ระดับ 1 การให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันโดยการแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

ระดับ 2 การให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันโดยพิจารณาความเหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กโดยสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น วัสดุสิ่งของ และสิ่งแวดล้อมที่เด็กสนใจ โดยกำหนดเป็นหัวข้อเพื่อศึกษา และทำกิจกรรมรูปแบบต่างๆ อย่างลึกซึ้งตามความสนใจร่วมกันของเด็ก แต่ละระยะของโครงการเด็กจะพัฒนาสิ่งที่สนใจจากการพูดคุยสนทนา การปฏิบัติภาคสนาม การแสดงออก การค้นคว้า และการนำเสนอร่วมกัน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะดังนี้คือ

ระยะเตรียมการวางแผนเข้าสู่โครงการ เป็นระยะที่เด็กแสดงความคิดเห็นเพื่อค้นหาสิ่งที่สนใจร่วมกัน และคัดเลือกสำหรับศึกษาและทำโครงการร่วมกัน

ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ เป็นระยะที่เด็กศึกษาค้นคว้า วางแผนสำหรับการทำโครงการ และนำเสนอความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมที่มีเกี่ยวกับหัวข้อ

ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ เป็นระยะที่เด็กค้นคว้าและปฏิบัติตามแผนการที่ได้วางไว้ ตลอดจนการพิสูจน์ ทดสอบสิ่งที่สนใจ

ระยะที่ 3 สรุปและอภิปรายผลโครงการ เป็นระยะที่ทุกคนพอใจที่จะสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ นำเสนอผลงานที่ทำในโครงการ ประเมินผลการเรียนรู้ในโครงการ และเตรียมการวางแผนเข้าสู่โครงการใหม่

การจัดประสบการณ์แบบโครงการตามแนวคิดคอนสตรัคติวิชันในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยบูรณาการหลักการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมและบทบาทครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิชันมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละระยะของโครงการ และใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม อันได้แก่ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบจริยธรรมทางสังคม การส่งเสริมให้เด็กเลือกและตัดสินใจ การลงมติ การสร้างและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การใช้ความร่วมมือในการส่งเสริมระเบียบวินัย การพูดคุยเกี่ยวกับจริยธรรมและสังคม การส่งเสริมความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเพื่อน ๆ เป็นต้น

การจัดประสบการณ์ตามปกติ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล ตามหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น และดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้กำหนด เนื้อหาในการเรียนรู้ที่คาดว่าจำเป็นและสำคัญสำหรับเด็ก แบ่งออกเป็นหน่วยต่าง ๆ จัดเตรียม กิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ และขั้นตอนการจัดการเรียนสอนเป็นรายวิชาที่สัมพันธ์กับหน่วยการ สอนที่กำหนดขึ้น ได้แก่ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคม พลศึกษา ศิลปะ ดนตรี และเน้นการ อ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์สำหรับการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับ อนุบาล กลุ่ม 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1. การร่างโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตาม แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสาร งานวิจัยและสังเกตการณ์ การจัดประสบการณ์ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิด คอนสตรัคติวิสต์ ด้วยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

1.2 ตั้งเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และสร้างกรอบแนวคิดของโปรแกรมการ ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัด ประสบการณ์แบบโครงการ

1.3 ร่างโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตาม แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ประกอบด้วย หลักการของ โปรแกรมฯ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย สารสำคัญของโปรแกรมฯ การดำเนินการ กิจกรรมในโปรแกรมฯ ระยะเวลาการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ การประเมินผลการใช้ โปรแกรมฯ

1.4 สร้างคู่มือการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ และจัดทำคู่มือการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ นำคู่มือที่สร้างขึ้นไปทดลองนำร่อง ครั้งที่ 1 และ นำผลการทดลองที่ได้มาปรับปรุงคู่มือแล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอคำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข และทดลองนำร่องครั้งที่ 2 เพื่อเพิ่มเติมรายละเอียดให้คู่มือสมบูรณ์อีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้จริง

1.5 กำหนดเกณฑ์การประเมินและสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ 1.) เครื่องมือวัดและประเมินระดับจริยธรรมทางสังคม ที่พัฒนาขึ้นโดย DeVries , Resse - Learned และ Morgan (1991)ที่นำมาใช้ในการวัดและประเมินจริยธรรมทางสังคม ซึ่งเครื่องมือประกอบด้วย สถานการณ์ในการทดสอบ รหัสและคู่มือการลงรหัส และแบบสัมภาษณ์ชีวิตในชั้นเรียน 2.)แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยทอร์คโฟลีโอ และ 3.) แบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฯ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงทางโครงสร้างและเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองนำร่องกับเด็กวัยอนุบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ และปรับปรุงเพิ่มเติมให้เครื่องมือสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ระยะก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ

2.1.1 คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กวัยอนุบาล อายุ 5- 6 ปี อยู่ในระดับอนุบาล กลุ่ม 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 30 คน

2.) กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random - sampling) โดยการจับฉลากเพื่อให้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 20 คน และทดสอบระดับจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน โดยแต่ละกลุ่มมีระดับจริยธรรมทางสังคมในด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการให้และการรับประสพการณ์ร่วมกันในแต่ละระดับไม่แตกต่างกัน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากเพื่อให้เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

2.2 ระยะเวลาทดลองใช้โปรแกรมฯ

2.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสพการณ์แบบโครงการให้กับกลุ่มทดลอง ขณะที่กลุ่มควบคุมครูประจำชั้นดำเนินการจัดประสพการณ์ตามปกติ ใช้เวลาในการทดลองใช้โปรแกรมฯ รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

2.2.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลขณะดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯด้วยทอร์คโพลีโอ

2.3 ระยะเวลาหลังทดลองใช้โปรแกรมฯ

2.3.1 ทดสอบระดับจริยธรรมทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และสัมพันธชีวิตในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.3.2 ให้อาจารย์ผู้สอนระดับอนุบาล ผู้ปกครองของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลอง และนิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยที่สังเกตการณ์ทดลองใช้โปรแกรมฯ ประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฯ

2.4 วิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ระยะเวลาการทดลองใช้โปรแกรมฯ ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการให้และการรับประสพการณ์ร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ระยะเวลาหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ

2.1 วิเคราะห์สมมติฐานของการวิจัย

2.2 วิเคราะห์การสัมพันธชีวิตในชั้นเรียน

2.3 วิเคราะห์ทอร์คโพลีโอเกี่ยวกับโอกาสที่เด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองได้รับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ด้านการกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 และด้านการให้ และการรับประสพการณ์ร่วมกันระดับ 2 ขณะเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมของ โปรแกรม ฯ

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงและนำเสนอ โปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 นำข้อมูลจากผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผลการสัมภาษณ์ชีวิตในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์พอร์ตโฟลิโอ และผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฯ มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ

3.2 ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ ตามแนวทางที่วิเคราะห์และนำเสนอโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 โดยใช้การงูใจหรือความร่วมมือ และด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 โดยการพิจารณาความเหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติที่แท้จริง และเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาเด็กในทศวรรษที่ 21 ตามความคาดหวังของนักการศึกษา นักจิตวิทยา และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ที่ทำให้เด็กมีความสุขในการเรียนรู้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นผู้ที่ตระหนักถึงความต้องการจำเป็นของบุคคลอื่น มีความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น รู้จักการประนีประนอม สามารถคิดและตัดสินใจในความถูกต้อง เหมาะสมได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาจริยธรรมแบบพึ่งพาตนเองต่อไป

2. ได้โปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมสำหรับเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการฝึกหัดและพัฒนาเด็กตามความเหมาะสมของพัฒนาการ และเป็นทางเลือกหนึ่งที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่า สามารถส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ให้กับเด็กวัยอนุบาลได้เป็นผลสำเร็จ

3. เป็นข้อมูลสำหรับค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ให้กับเด็กวัยอนุบาล และการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ที่ผู้สนใจสามารถค้นคว้าพัฒนาการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

4. ได้เครื่องมือที่ใช้ศึกษาจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์จากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการศึกษาเพื่อพัฒนาการวัดและประเมินเด็กวัยอนุบาลที่นำหลักการทางจิตวิทยาและการศึกษาปฐมวัยมาใช้

5. ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยการพัฒนาเด็กตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอนุบาล ได้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของการส่งเสริมและพัฒนาเด็กตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ในประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย